

TRIBUNA

Estat Islàmic i els kurds, nous actors amb un gran pes al Pròxim Orient

David Meseguer

Periodista

Execucions sumàries, esclavatge de dones, neteja ètnica i confessional... el llistat de crims contra la humanitat comesos per l'organització terrorista Estat Islàmic (EI) és propi de temps de pretèrits, de conflictes molt llunyans en el temps. Quan es compleixen 100 anys de l'inici del genocidi armeni i 20 anys de la fi de la guerra de Bòsnia, la irrupció d'un actor regional amb els mètodes i principis morals i ètics d'EI és, sens dubte, un nou fracàs de l'ésser humà. Encara en estat de xoc, la comunitat internacional i la cultura de pau han de recobrar l'esma i buscar alternatives a una estratègia militar que s'ha mostrat ineficaç fins al moment.

Estat Islàmic va néixer producte de la màxima: la violència genera més violència. La invasió militar de l'Iraq el 2003 per part d'una coalició internacional liderada pels Estats Units va provocar un canvi de règim a Bagdad amb la consegüent marginació de la comunitat sunnita i la posada en pràctica de la tortura sistematitzada a presons com Abu Ghraib. Aquesta conjuntura ha propiciat l'escenari idoni per al sorgiment de grups armats radicals i els ha armat de raons per legitimar-se com a nous gestors del territori entre determinants estaments de la població decebuts i deseparats per l'Estat iraquetà.

El caos i el desgovern, creats principalment per la guerra de Síria, han permès a EI enfortir-se, estendre els seus dominis i guanyar una quota de poder fins convertir-se en un dels actors claus de la regió. El règim sirí i els rebels tenen les mans tacades de sang per haver comès crims contra la humanitat, però també comparteixen la predisposició a negociar i a buscar una solució que posi fi al conflicte. Malgrat el fracàs

de les dues rondes de converses celebrades a Ginebra, els dos bàndols tenen uns interlocutors polítics que han posat sobre la taula unes demandes concretes i han assolit algunes treves de caràcter local. El fet que Estat Islàmic no tingui interlocutors amb qui negociar és el principal factor diferencial amb d'altres conflictes actuals com Ucraïna i Colòmbia, on malgrat l'enfrontament existeix una voluntat negociadora.

“ El caos i el desgovern han permès al grup Estat Islàmic enfortir-se, estendre els seus dominis i guanyar poder fins a convertir-se en un actor clau a la regió ”

Mentre no hi hagi manera de seure Estat Islàmic en una taula de negociació, i vist que l'acció militar només fa que agreujar el conflicte, s'haurà de configurar una estratègia que permeti desactivar-lo progressivament. En primer lloc, s'ha d'apaivagar el descontent sunnita amb un govern a Bagdad que sigui inclusiu amb les minories. També s'han de sumar esforços per tallar les vies de finançament d'EI, extremar la vigilància fronterera per frenar l'arribada de combatents jihadistes i augmentar el control de les xarxes socials utilitzades com a instrument de propaganda i captació. D'altra banda, és necessari millorar la relació amb les comunitats islàmiques residents als països no musulmans per tal de solucionar l'exclusió social -factor que ha empès molts joves a unir-se a EI- i situar imams a les mesquites que promoguin un islam que contraresti el missatge radical.

En el context d'aquest Pròxim Orient tant convuls, també ha reaparegut amb més força que mai un actor marginat i oblidat per la comunitat internacional des de la fi de la Primera Guerra Mundial: els kurds. Els Acords de Sykes Picot el 1916 i el Tractat de Lausana el 1923 van obviar la promesa d'un Estat kurd per part de les potències colonials i van forçar aquest poble mil·lenari de la Mesopotàmia a viure dividit entre diferents territoris que després esdevindrien els estats de Turquia, Iran, Armènia, Síria i Iraq. Sotmesos al jou de règims teocràtics, laics i suposades democràcies, els kurds no han vist en cap moment reconeguts els seus drets identitaris i lingüístics.

El darrer capítol d'aquesta ignorància vers els kurds es va produir el gener de 2014 durant les converses de pau de Ginebra II. Només el règim sirianès i l'oposició van seure a la taula, mentre que la principal formació política de Síria no va ser convidada. Des de l'inici de la guerra de Síria, els kurds de Síria –al voltant de 2,5 milions de persones– han adoptat una actitud defensiva i han tractat de mantenir-se al marge de la lluita entre el govern de Baixar al-Assad i l'oposició siriana. Mentre el govern de la República Àrab de Síria ha mantingut una actitud assimiladora i repressiva cap als kurds en les últimes dècades, l'oposició té una agenda marcadament àrab i islamista que obvia la integració de minories ètniques, lingüístiques i religioses.

“ La comunitat internacional no pot repetir els errors del passat ni obviar-los. No hi haurà pau al Pròxim Orient sense resoldre la qüestió kurda ”

Des del juliol de 2012, el poble kurd s'autogoverna al marge de Damasc i l'oposició siriana. Aquesta administració ha aconseguit crear un executiu força sòlid –tenint en compte la situació de guerra–, portar l'ensenyament del kurd a les escoles, garantir els drets de les dones i les minories i crear certes estructures d'estat com un exèrcit i un cos policial. El garant d'aquesta administració és una Constitució que ha declarat oficials la llengua kurda, l'àrab i l'arameu, parlat pels assiris cristians. Per mantenir la convivència i evitar conflictes ètnics i religiosos, l'autogovern kurd ha establert quotes electorals per a les diferents nacionalitats i confessions i també una representació equitativa d'homes i dones a l'administració. D'altra banda, el govern kurd de Síria té l'obligació de garantir la pluralitat política i evitar que es converteixi en un projecte de partit únic.

La irrupció d'Estat Islàmic i la seva fixació en les minories ètniques i religioses, i sobretot l'ofensiva sobre la ciutat kurda de Kobane, ha situat els kurds com un actor clau en els conflictes de Síria i l'Iraq. El compromís kurd vers la pau s'ha demostrat al llarg d'aquests mesos ja que els kurds han estat l'única de les faccions que ha permès l'accés d'organitzacions com Amnistia Internacional, Human Rights Watch i diferents

delegacions diplomàtiques als territoris sota els seu control . Aquestes ONG han denunciat la repressió de la principal formació política de Síria cap als seus adversaris polítics i també la utilització de menors d'edat per combatre. En aquest sentit, l'autogovern kurd de Síria ha admès aquests errors i ha tractat de refer la situació signant un compromís amb l'ONG Geneva Call. Vist el rol cada cop més decisiu del poble kurd, la comunitat internacional no pot repetir els errors del passat i obviar-los. No hi haurà pau al Pròxim Orient sense resoldre la qüestió kurda.

Fotografia : Montecruz Foto / CC BY / Desaturada. - *Manifestació de la comunitat kurda contra Estat Islàmic. Setembre 2014 -*

© Generalitat de Catalunya